

однорідних членів речення залежить свідоме засвоєння правил пунктуації та застосування їх на практиці. Розвиває світогляд, логічне і критичне мислення учнів.

Парну і групову роботу краще організувати на уроках засвоєння нового матеріалу та на уроках застосування знань, умінь і навичок («змінювані трійки», «карусель», «акваріум», «навчальне редагування», «майстерня поета»).

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної інформації, використання ігор («Хто точніший», «Моя відповідь – краща», «Хто швидше»), участь у дискусіях («Вагомі аргументи», «Доведи істину»). Доцільно запропонувати провести учням бліц-опитування у формі гри «Ти - мені, я – тобі», коли учні мають змогу ставити одне одному питання з теми.

Крім того, треба заохочувати учнів використовувати однорідні члени під час написання робіт творчого характеру. Наприклад: запропонувати провести конкурс на кращу рекламу виставки «Шевченко в моєму домі», зняти відео на тему «Прогноз погоди в школі», використавши однорідні члени речення. Учні повинні не тільки знати, що таке однорідні члени, а й самостійно їх вживати в усному й писемному мовленні.

Важливе значення при вивченні теми «Однорідні члени речення» має використання різних засобів наочності, різноманітних таблиць, схем, алгоритмів. Схеми є орієнтирами для перебудови і побудови речень. Таблиці з текстовим матеріалом допомагають здійснювати прийом зіставлення, необхідний при опрацюванні багатьох синтаксичних тем.

Щоб зацікавити учнів і розвинути в них логічне мислення, на уроках слід проводити логічні розминки. Наприклад, дібрати антоніми чи синоніми до поданих слів, пояснити значення багатозначного слова, тощо. Для розвитку мовлення та правильної інтонації потрібно проводити поетичні хвилинки.

Отже, вивченню синтаксичних тем відводиться важлива роль у шкільному курсі української мови. Завдання вчителя – добитися досконалого володіння синтаксичними темами за допомогою використання різноманітного текстового матеріалу [3, с. 58]. Словесник повинен звернути увагу на розвиток і вдосконалення творчого мислення. На кожному уроці учні мають виконувати завдання творчого характеру, від найпростіших до складних. В першу чергу викладання теми «Однорідні члени речення» базується на таких принципах: стилістично-функціональному, прагматично-комунікативному, культурологічному, проблемно-пошуковому. Особлива увага звертається на особистісно зорієнтоване навчання, яке передбачає використання різноманітних інтерактивних методів на уроках української мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: навчально-методичний посібник Київ: Генеза, 2005. 180 с.
2. Кухарчук І. О. Комунікативно-діяльнісний підхід до вивчення синтаксису у мовній освіті вчителів української мови та літератури. Київ, 2006 . 20 с.
3. Пентиліук М. І. та ін.: Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах. Київ, Ленвіт, 2005. 400 с.
4. Яремчук В. Розвиток мовленнєво-мислительної діяльності восьмикласників. Рідна школа, 2004. №2. С. 30-33

*Плотницька Наталія
Науковий керівник – доц. Дідук-Ступ'як Галина*

РЕАЛІЗАЦІЯ НАСКРІЗНОЇ ЛІНІЇ 1 У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СЛОВОТВОРУ У 6 КЛАСІ

Оновлення сучасної освіти - це вимога часу. Інтеграція є одним з ефективних шляхів оновлення методів і змісту навчання в школі. У Новій українській школі засобом інтеграції загальнопредметних компетентностей, навчальних предметів є наскрізні лінії. Однією з них є «Екологічна безпека і сталий розвиток».

Проблема формування екологічної компетентності школярів стала актуальною тоді, коли у суспільну свідомість увійшло розуміння взаємозв'язку людини і природи, їхньої взаємообумовленості існування. Проте, ми можемо переконалися, що у більшості частини нашої держави ще не сформовано еколого-доцільну поведінку, екологічна свідомість не є на належному рівні. Тому реалізація наскрізної лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток» є однією з пріоритетних завдань сучасного вчителя.

Метою статті є з'ясування важливості та особливостей реалізації наскрізної лінії «Екологічна безпека та сталий розвиток» на уроках української мови під час вивчення словотвору у 6 класі.

На важливість екологічного виховання учнів звертали увагу як вітчизняні, так і зарубіжні педагоги, зокрема, І. Зверєв, А. Захлебний, П.Іванов, Г. Пономарьова, І.Суравегіна, В. Червонецький, О. Леопольд, Дж. Сван, Г. Філіпчук, В. Сухомлинський та ін. Погляди цих науковців мали вагомий вплив на формування еколого-естетичного виховання як нового напрямку педагогічної теорії і практики. Питання екологічної освіти вивчається вченими по всьому світу, європейськими науковцями, зокрема і the European Commission's science and knowledge service [9].

Екологічна освіта — це першочерговий фактор безпеки навколишнього природного середовища. У розв'язанні екологічних проблем та створенні основи безпечного розвитку України визначальним є формування екологічної свідомості, культури й цілісного екологічного світогляду. Запорукою успішного досягнення цієї мети є впровадження в навчальний процес (спочатку в дитячому садочку, а потім у школі) ефективних методів екологічної освіти [6, с. 8]. Наскрізна лінія «Екологічна безпека і сталий розвиток» (НЛІ-1) підсилює ключові компетентності, спрямовує діяльність учителя й учнів на формування соціальної активності, екологічної свідомості, усвідомлення ідеї сталого розвитку як нового типу еколого-економічного зростання, що задовольняє потреби всіх членів суспільства за умови збереження й поетапного відновлення природного середовища, готовності брати участь у розв'язанні питань довкілля та розвитку суспільства; конкретизує роботу зі збереження й захисту довкілля [3].

Основи екологічної освіти було закладено у 1968 році на Міжнародній конференції ЮНЕСКО у Парижі. А у 1972 році конференція ООН у Стокгольмі задекларувала зв'язок між освітою і станом природи. У 1975 році з'явилась Міжнародна програма екологічної освіти. Сьогодні є багато міжнародних науково-освітніх програм з питань екологічної безпеки, зокрема, програма GLOBE (Global Learning and Observations to Benefit the Environment). GLOBE в Україні – це частина міжнародної науково-освітньої програми, яка надає можливість учням, учителям, вченим та громадянам з усього світу брати участь у процесі збору даних про навколишнє середовище та наукових дослідженнях [10].

У роботах В. Сухомлинського вказується на значення екологічної освіти кожної людини, визначається роль екологічної культури в процесі формування духовної культури особистості та суспільства [5, с.73-80].

Головне завдання сталого розвитку – зберегти людство та природне довкілля. Сучасний стан біосфери вимагає невідкладного екосистемного регулювання, а людська діяльність, як потужний екологічний фактор потребує всебічного аналізу. Тому підвищення якості екологічної освіти набуває все більшої актуальності [2, с.401]. Відомо, що в практиці світових освітніх систем існує два підходи до реалізації екологічної освіти: 1) екологізація навчальних предметів, відповідно до специфіки їхнього змісту; 2) введення в навчальний план спеціального предмета екологічного змісту. Проте, ці два підходи до екологічної освіти повинні існувати (спрацьовувати) одночасно [1].

Вивчаючи словотвір, крім загальнодидактичних та лінгводидактичних принципів вивчення словотвору також виділяють специфічні принципи вивчення словотвору: диференціювання поняття «словозміна» і «словотворення»; встановлення зв'язків між словотворенням і фонетикою; поглиблення знань про лексичне і граматичне значення під час вивчення словотворення; зіставлення словотвірного розбору з морфемним; використання знань про будову слова і словотворення для вдосконалення орфографічних навичок [4, с. 193].

Важливою проблемою лінгводидактики є формування креативних здібностей учнів. Креативність, у свою чергу, пов'язана з проектними технологіями, які забезпечують творчий розвиток учнів. Зразком проектування в словотворі можуть бути проекти «Музей одного суфікса» (виписати слова, які утворені за допомогою певного суфікса, в межах даної теми), «Словничок основокладання», «Словничок словотворчих префіксів» тощо. Проектування дозволяє вивчити певне явище досить ґрунтовно, стимулює пошукову діяльність учнів.

Для закріплення матеріалу можна використати прийом «Асоціативний куш», який передбачає створення ланцюжка суміжних понять. Наприклад, до терміна «словотвір» навести всі суміжні поняття. У цьому випадку поняття розширюємо до «куща», а гілочками куща виступають основні поняття словотворення. Різноманітність підходів до вивчення словотвору (структурний, логіко-номінативний, структурно семантичний, основоцентричний, синтаксичний) визначає різні типи класифікацій способів словотвору, кожна з яких зумовлена метою й аспектом дослідження проблеми словотворення. Найкращим засобом реалізації функціонально-комунікативного підходу вважають опору на текст.

Словотвір вивчають і під час вивчення морфології в 6 класі, зокрема, словотвір складних іменників, іменників із зменшено-пестливими значеннями, значенням збільшення, згубності, назви людей за національністю, професією; під час вивчення прикметника, словотвір складних прикметників, ступені порівняння прикметників; також у 6 класі учні вивчають словотвір під час вивчення числівника та займенника. Уважно прочитайте текст та перекажіть його. Виконайте завдання.

Світ оголошує війну пластиковому сміттю. Ще 100 років тому люди навіть не могли уявити, що таке батарейка, дискета, фломастер, навіть пластиковий пакет. А сьогодні саме ці пакети називають найбільш згубним винаходом людства. Пригадай, як щоразу в магазині майже кожен товар кладуть в окремий пакет, і уяви, скільки їх щодня потрапляє до смітника у тебе вдома, у місті, на планеті...

У Тихому океані вже утворився цілий острів із пластикового сміття, площа якого дорівнює площі України. Від нього щороку гине близько 100 тисяч морських тварин! Такі країни, як Австралія, Тайвань, Сінгапур, Індія, Італія, заборонили використовувати та ввозити на їхню територію пластикові пакети.

Музиканти популярної в Україні групи «Крихітка» розробили проєкт «Горба — природі». Вони закликають усіх українців користуватися для покупок екоторбою — сумкою багаторазового використання. Якщо кожен із нас приєднається до цієї акції, то наша країна стане набагато чистішою. (За О. І. Пометун)

Випишіть слова, які утворені префіксальним способом та складанням основ. Запишіть національність людей даних країн. Визначте спосіб творення нових слів. Інтерактивна вправа «Ланцюжок ідей» (робота в групах) (на уроках розвитку зв'язного мовлення).

Поміркуйте над створенням проєкту «Врятуймо планету від сміття». Розгляньте пропозиції груп усім класом, оберіть тему проєкту й письмово складіть план його виконання. Отже, поглиблення екологічних знань, виховання екологічної культури є важливою умовою збереження навколишнього середовища, яке безпосередньо впливає на здоров'я учнів і є складовою формування в них відповідальності за своє здоров'я, а реалізація наскрізної лінії 1, формування екологічної компетентності є одним з пріоритетних завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гашенко І.О., Савіч І.О. Формування екологічної культури учнів в інтегральному освітньому просторі. Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. 2012. №2 (8). URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp8/Gashenko.pdf (дата звернення: 03.04.2021 р.)
2. Дубасенюк О.А., Коновальчук В.А. Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (м. Житомир, 22-23 травня 2014 р.) / За ред. О. А. Дубасенюк, В. А. Ковальчук. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 412 с. (с. 401).

3. МОН. Наскрізнi лiнii URL: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/naskrizni-zmistovi-linii>. (Дата звернення: 04.04.2021 р.)
4. Пентилюк М.І. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах/Колектив авторів за редакцією М.І.Пентилюк : М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман, О. М. Горошкіна, З. П. Бакум, М. М. Барахтян, І. В. Гайдаєнко, А. Г. Галетова, Т.В. Коршун, А. В. Нікітіна, Т. Г. Окуневич, О. М. Решетилова.-К.:Ленвіт, 2004.400с.
5. Сухомлинська О.В. Проблема «Природа – виховання» в педагогічній теорії та шкільній практиці України 20–30-х рр. Педагогіка і психологія. 1997. №2. С. 73 – 80.
6. Фефілова Г.Є. Українська мова. Наскрізнi лiнii в дидактичних матеріалах Харків : ВГ «Основа», 2018. 206 с. (Серія «Ключові компетентності») С.8.
7. DigComp. The Digital Competence Framework for Citizens [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digitalcompetence-framework> . (Дата звернення: 04.04.2021 р.)
8. Digital Storytelling. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://digitalstorytelling.coe.uh.edu/page.cfm?id=27&cid=27&sublinkid=3>(Дата звернення: 04.04.2021 р.)
9. The Digital Competence Framework 2.0 | EU Science Hub (europa.eu) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу (Дата звернення: 04.04.2021 р.)
10. The Globe program – URL : <https://www.globe.gov>[Електронний ресурс]. – Режим доступу (Дата звернення: 04.04.2021 р.)

Федор Наталія

Науковий керівник – доц. Дідук-Ступ'як Галина

ФОРМУВАННЯ ІНФОМЕДІАГРАМОТНОСТІ В УЧНІВ 5-ГО КЛАСУ

В сьогоднішніх умовах токсичного контенту та перенасичення інформацією навички інфомедіаграмотності є особливо затребуваними. Потужний розвиток мас-медіа та інформаційно-комунікаційних технологій нагально потребує вмiлого і безпечного користування ними. Поняття медіаграмотності та медіаосвіти часто змішуються. В США замість терміна «медіаосвіта» частіше вживається «медіаграмотність». Проте в наукових колах медіаграмотність переважно характеризується саме як результат медіаосвіти.

Сучасний стрімкий розвиток інформаційно - комунікаційних технологій та система мас-медіа нагально потребують цілеспрямованої підготовки особистості до вмiлого й безпечного користування ними. Ми живемо в умовах лавиноподібного збільшення обсягів виробленої й споживаної інформації. За останні тридцять - сорок років вироблено більше інформації, аніж за попередні п'ять тисячоліть. З'являються та активно використовуються нові можливості й методики для впливу на маси людей, формування їх світогляду і запитів. На взаємодію з різноманітними медіа (преса, радіо, кіно, телебачення, інтернет) припадає вагома частка у бюджеті вільного часу громадян України, чим зумовлюється їхній значний вплив на всі верстви населення, передусім на дітей і молодь.

Медіа потужно і суперечливо впливають на освіту молодого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання. До цього додаються вседозволеність інформаційного ринку, засилля низькопробної медіапродукції, низькоморальних ідеологій та цінностей, що спричинює зниження в суспільстві імунітету до соціально шкідливих інформаційних впливів. Відтак, постає гостра потреба в розвитку медіаосвіти, одне з головних завдань якої полягає в запобіганні вразливості людини до медіанасильства й медіаманіпуляцій, втечі від реальності в лабіринти віртуального світу, поширенню медіазалежностей. Споживання інформації молоддю зростає надзвичайно стрімкими темпами, воно стає диверсифікованим та динамічним.

Метою статті є дослідження особливостей формування медіаграмотності в учнів 5-го класу на уроках української мови.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

1. Вивчити у науковій літературі психолого-педагогічні дослідження та вчених, які присвятили свої праці вказаній проблемі.